

14.12.2020

[Dnro]

Keskustelumuistio: asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin toimeenpanoon liittyviä kysymyksiä

1 Tausta ja lähtökohdat

Energiaviraston asettaman Älyverkkoforumin yhtenä käsiteltävänä asiana on ollut asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin toimeenpanoon liittyvät käytännön kysymykset ja tarvittavat säädösmuutokset.

Tämä keskustelumuistio on laadittu asiantuntijakuulemisten perusteella Älyverkkoforumissa asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin toimeenpanoa koskevista linjauksista käytävän keskustelun taustaksi.

2 Älyverkkotyöryhmän linjaukset

Älyverkkoforumin työn ja linjausten lähtökohtana ovat työ- ja elinkeinoministeriön asettaman Älyverkkotyöryhmän loppuraportissaan¹ esittämät asiakaskeskeistä vähittäismarkkinamallia koskevat keskeiset linjaukset:

1. Asiakkaiden tulisi voida valita yksi tai kaksi laskua sähkötoimitukselleen
2. Yhteislaskutuksen tarjoaminen olisi myyjille vapaaehtoista
3. Jakeluverkkoyhtiöiden tulisi mahdollistaa kaikille asiakkaille ja vähittäismyyjille sekä yhden että kahden laskun mallit
4. Asiakkaalla tulisi jatkossakin olla verkkopalvelusta erillinen sopimus verkkoyhtiön kanssa
5. Asiakkaan tulisi tarvittaessa saada helposti kontakti verkkoyhtiönsä tekniisiin kysymyksiin kuten sähkökatkoksiin, sähkön laatuun ja sähköliittymiin liittyen
6. Vähittäismarkkinamallin tulee olla mahdollisimman yhteensopiva muiden Pohjoismaiden valitsemien mallien kanssa

Älyverkkotyöryhmä katsoi, että sähkön vähittäismarkkinamallilla on olennainen merkitys sähkön liittyvien palveluiden tarjoamisessa asiakkaille ja mallin tulee tukea käynnissä olevia muutoksia sähkömarkkinoilla.

Älyverkkotyöryhmä piti tärkeänä, että vähittäismarkkinoiden kilpailu pysyy korkealla tasolla, asiakas pääsee itse valitsemaan laskutustapansa ja että asiakkaan yhteys verkkoyhtiöön säilyy. Älyverkkotyöryhmä katsoi, että asiakkaan kannalta voi olla yksinkertaista, että yksi asiakkaan valitsema taho koordinoisi hänen sähkön käyttöönsä ja tuotantoonsa liittyviä palveluita ja kokoaisi näistä selkeän ja

¹ Joustava ja asiakaskeskeinen sähköjärjestelmä. Älyverkkotyöryhmän loppuraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 33/2018

14.12.2020

vaivattoman paketin asiakkaalle. Kokonaisvaltaisimmin asiakkaiden tarpeita voi palvella kilpailluilla markkinoilla toimiva osapuoli, jolla on kilpailusta tuleva kannustin kehittää palveluitaan asiakkaille.

Älyverkkotyöryhmän linjaus asiakkaiden mahdollisuudesta valita yksi tai kaksi laskua sähkötoimitukselleen edellyttää, että jakeluverkkoyhtiöt antavat kaikille sähkömyyjille tasapuoliset ja syrjimättömät mahdollisuudet tarjota asiakkailleen yhteislaskua sähkönsiirrosta ja sähköenergiasta. Toisaalta osa asiakkaista voi haluta jatkossakin erilliset verkkopalvelu- ja energialaskut eikä tällaista valinnanvapautta ole tarpeen rajoittaa. Verkkoyhtiön tulisi jatkossakin mahdollistaa myös tämä vaihtoehto. Yhteislaskutuksen tarjoaminen puolestaan olisi myyjille vapaaehtoista. Toisin sanoen järjestelyjen tulisi olla sellaiset, että asiakas voisi saada yhteislaskun, mikäli asiakas haluaa sitä ja hänen myyjänsä haluaa hänelle sellaista vaihtoehtoa tarjota. Työryhmä pitää yhteislaskutuksen toteuttamisen kannalta tärkeänä, että jakeluverkkopalvelun osuuden laskutusta varten tarvittavat tiedot olisivat myyjien saatavilla datahubin kautta.

Älyverkkotyöryhmä katsoi myös, että vastuukysymysten vuoksi asiakkaalla tulee jatkossakin olla verkkopalvelusta erillinen sopimus verkkoyhtiön kanssa. Asiakkaan tulee tarvittaessa saada helposti kontakti verkkoyhtiönsä teknisiin kysymyksiin kuten sähkökatkoksiin, sähkön laatuun ja sähköliittymiin liittyen.

3 Tausta-aineisto ja asiantuntijakuulemiset

Älyverkkoforum on kuullut asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin toimeenpanoon liittyvissä kysymyksissä Energiateollisuutta, Suomen Omakotiliittoa, Suomen Kiinteistöliittoa, Vattenfall Suomea sekä Lähienergialiittoa.

Asiantuntijaesitysten lisäksi forumille on toimitettu Energiateollisuuden Asiakaskeskeinen sähkön vähittäismarkkinamalli -työryhmän raportti (27.9.2019).

<mahdollisesti lyhyt referaatti esityksistä ym>

4 Älyverkkoforumissa käsitellyt kysymykset

Älyverkkoforumin työssä ei ole ollut tarkoitus arvioida uudelleen edellä mainittuja Älyverkkotyöryhmän tekemiä asiakaskeskeiseen vähittäismarkkinamalliin liittyviä linjauksia, vaan forumissa tarkastelukohteena ovat olleet niiden toimeenpanoon liittyvät tarkemmat esille nousseet kysymykset. Tällaisia Älyverkkoforumissa käsiteltäviksi nostettuja kysymyksiä ovat:

1. Yhteislaskutukseen liittyvät sopimusjärjestelyt
2. Laskutustietojen toimitus jakeluverkonhaltijalta vähittäismyyjälle
3. Laskutusaikataulut
4. Laskutukseen liittyvät asiakasreklamaatiot

14.12.2020

5. Vastuut laskujen maksamiseen ja tilityksiin liittyvissä ongelmatilanteissa
6. Mahdolliset vakuusjärjestelyt

4.1 Yhteislaskutukseen liittyvät sopimusjärjestelyt

Älyverkkotyöryhmän linjausten perusteella asiakas ja vähittäismyyjä sopivat keskenään myyntisopimuksen yhteydessä, toimittaako myyjä asiakkaalle ns. yhteislaskun, joka sisältää sekä myynnin että jakelun osuuden. Mikäli tästä ei sovita asiakkaan ja myyjän kesken, asiakas saa jatkossa kaksi eri laskua: myyjä toimittaa asiakkaalle pelkästään myynnin osuutta koskevan laskun ja jakeluverkonhaltija puolestaan jakelua koskevan laskun.

Älyverkkoforum katsoo, että lainsäädännössä veloitettaisiin kaikki jakeluverkonhaltijat mahdollistamaan yhteislaskun tarjoaminen kaikille loppukäyttäjille ja myyjille tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin.

Keskusteltavaksi: Olisiko perusteltua tarvetta rajata tätä jakeluverkonhaltijoita koskevaa veloitetta esim. kuluttaja-asiakkaisiin ja/tai muihin muille loppukäyttäjiiin, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkökäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa (toimitusvelvollisuusasiakkaat)? Tätä suuremmille loppukäyttäjille yhteislaskun saaminen ei olisi enää "oikeus".

Yhteislaskun tarjoamisveloitetta loppukäyttäjille ei asetettaisiin vähittäismyyjille. Myyjälle yhteislasku mahdollisuuden tarjoaminen on vapaaehtoista, jolloin myyjä voi halutessaan tarjota asiakkaalle vain sellaista vaihtoehtoa, jossa asiakas saa myyjältä ainoastaan myynnin osuuden sisältämän laskun.

Mikäli myyjä ja asiakas sopivat yhteislaskusta, myyjän tehtävänä on ilmoittaa tästä asiakkaan jakeluverkonhaltijalle. Yhteislaskun käyttämisestä olisi tarkoituksenmukaista välittää tieto verkonhaltijalle sanomaliikenteen kautta. Lisäksi olisi huomioitava se, että asiakas ja myyjä voivat sopia muutoksista yhteislaskukseen – yhteislaskutuksen aloittamien tai päättämien – kesken sopimusjakson ilman, että siihen liittyisi esimerkiksi myynnin aloitusta.

Jakeluverkonhaltijan vastuulla on puolestaan huolehtia siitä, että myyjän ja asiakkaan sovittua yhteislaskusta myyjä saa yhteislaskua varten jakelun osuutta koskevat laskutustiedot.

Sähkömarkkinalain 87 §:n 3 momentin mukaan toimitusvelvollisuuden piirissä olevalla loppukäyttäjällä tulee olla mahdollisuus tehdä vähittäismyyjän kanssa sopimus, joka sisältää sähkötoimituksen lisäksi sähkönjakelun sisältämän palvelun. Tämä säännöksen on tulkittu tarkoittavan käytännössä veloitetta toimitusvelvolliselle vähittäismyyjälle tarjota toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille mahdollisuutta tehdä myyjän kanssa ns. sähkön toimitussopimus, joka sisältää sekä myynnin että jakelun. Tällaisen sähkön toimitussopimuksen tehneille loppukäyttäjille käytännössä vähittäismyyjä on myös lähettänyt yhteislaskun.

Asiantuntijakuulemisessa tuli myös esille, että yhden sähkösopimuksen (jakelu ja myynti, osto ja pientuotanto), yhden laskun ja yhden yhteydenottopisteen tulisi olla oletuksena kuluttajien tekemissä sähkösopimuksissa.

14.12.2020

[Dnro]

Keskusteltavaksi: Onko edelleen tarvetta säilyttää sähkömarkkinalain 87 §:n 3 momentin säännös, jossa toimitusvelvollisella vähittäismyyjällä on velvollisuus tarjota sähkön toimitussopimusta (ja yhteislaskua) toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjilleen, vaikka muille loppukäyttäjille yhteislaskun tarjoaminen olisi kyseiselle myyjälle vapaaehtoista? Olisiko tällä säännöksellä vaikutusta siihen, miten eri vähittäismyyjät voivat tarjota yhteislaskua asiakkailleen?

4.2 Laskutustietojen toimitus jakeluverkonhaltijalta vähittäismyyjälle

Älyverkkotyöryhmän loppuraportissa katsottiin, että jakeluverkkopalvelun laskutukseen tarvittavat tiedot tulisi olla saatavilla myyjille datahubin kautta.

Asiantuntijakuulemisissa kävi esille, että Datahub 1.0 version on tarkoitus tukea yhteislaskutusta siten, että Datahub välittää jakeluverkkopalvelun laskusta koskevat laskurivitiedot myyjälle. Laskurivitietojen välittämisen edellytyksenä on, että jakeluverkonhaltijan osapuolitiedoissa on tieto siitä, salliiko läpilaskutuksen, mikä tulee olemaan myyjien saatavilla datahubista. Lisäksi myyjän ja jakeluverkonhaltijan tulee ennen laskurivitietojen toimitusta sopia keskenään tietojen välityksestä ja ilmoittaa osapuolten välinen osapuolivaltuutus laskurivitietoihin datahubin käyttöliittymällä. Tieto yhteislaskutuksesta kulkee myyjältä jakeluverkonhaltijalle tämän jälkeen sopimusprosesseissa (Uuden sopimuksen ilmoitus/sopimuksen tietojen päivitys).

Laskutusvaiheessa jakeluverkonhaltija toimittaa jakelua koskevat laskurivitiedot Datahubin, josta myyjä noutaa ne yhteislaskua varten. Jakeluverkonhaltijan tehtävänä on varmistaa, että oikeat laskurivitiedot lähetetään Datahubin kautta oikealle vastaanottajalle (myyjälle). Lisäksi jakeluverkonhaltija vastaa laskurivien sisällöstä, koska datahubissa ei validoida laskurivitietojen sisältöä tältä osin. Datahub validoi ainoastaan sen, että sanoman vastaanottoon tarvittavat osapuolivaltuutukset ovat kunnossa. Varsinaiset maksutiedot myyjän ja jakeluverkonhaltijan kesken hoidetaan datahubin ulkopuolella.

Keskusteltavaksi: Olisiko tarvetta säätää, että jakeluverkonhaltijoiden on toimitettava yhteislaskutusta varten yhteislaskun valinneiden loppukäyttäjien jakelumaksuja koskeva laskurivitiedot Datahubiin kuukausittain tiettyyn päivämäärään mennessä?

Asiantuntijakuulemisissa tuli toisaalta esille, että loppukäyttäjien pitäisi pystyä näkemään laskullaan sähkön kokonaiskustannukset laskutusjakson ajalta. Tämä edellyttäisi käytännössä, että verkkotariffien hintakomponentit olisi harmonisoitu ja myyjien automaattisesti haettavissa Datahubista. Lisäksi on tuotu esille, että loppukäyttäjien, vähittäismyyjien tai loppukäyttäjän valtuuttamien tahojen pitäisi pystyä optimoimaan ja ohjaamaan loppukäyttäjien sähkönkäyttöä kokonaiskustannusten kannalta.

14.12.2020

[Dnro]

Keskusteltavaksi: Olisiko perusteltua suositella Datahubin kehittämistä siten, että vähittäismyyjät (ja mahdolliset asiakkaan valtuuttamat muut tahot) voisivat saada Datahubista pelkkien laskurivitetietojen lisäksi/sijaan jakelun maksujen hintakomponentit määräytymisperusteineen ja laskutustiedot siten, että asiakas, myyjä tai asiakkaan valtuuttama taho voivat paremmin optimoida asiakkaan sähkön käyttöä kokonaiskustannusten kannalta ja hyödyntää mm. kulutusjoustoja. Olisiko tätä ennen pyrittävä jakelumaksujen rakenteiden harmonisointiin?

4.3 Jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän väliset laskutusaikataulut

Energiateollisuuden Asiakaskeskeinen vähittäismarkkinamalli -työryhmä on käsitellyt laskutusprosessia siltä osin, kuinka vähittäismyyjän tulisi tilittää yhteislaskun jakelun maksuja koskeva osuus jakeluverkonhaltijalle.

Raportissa esitetään suosituksena, että jakeluverkonhaltijan laskutus vähittäismyyjälle perustuisi aina kalenterikuukauden pituisiin laskutusjaksoihin. Jakeluverkonhaltija lähettäisi verkkoalueellaan oleville yhteislaskutusta hoitaville vähittäismyyjille ns. päälaskun, joka muodostuisi kaikista verkkoalueella olevien vähittäismyyjän yhteislaskutuksessa olevien loppukäyttäjien jakelun maksujen osuuksista. Tarvitessa päälaskuille voitaisiin liittää edellisiä laskuja koskevia korjauksia. Jakeluverkonhaltija lähettää yhden tai useamman päälaskun liitteineen myyjälle, viimeistään aina seuraavan kuukauden 15. päivänä.

Energiateollisuuden työryhmä esitti, että vähittäismyyjän tulisi maksaa päälaskut 21 päivän maksuajassa jakeluverkonhaltijan laskun lähettämisestä. Reklamointiaikaa myyjällä olisi kahdeksan päivää.

Keskusteltavaksi: Energiateollisuuden raportin suositukset ja aikataulut koskevat jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välistä laskutusta ja tilityksiä. Pitäisikö myös määrittää, millä aikataululla vähittäismyyjällä ovat saatavilla Datahubissa yhteislaskun valinneiden loppukäyttäjien laskurivitetiedot, jotta vähittäismyyjä voi lähettää loppukäyttäjille yhteislaskut?

Miten näissä aikatauluissa sovitetaan yhteen, että vähittäismyyjä saa loppukäyttäjiltä tarvittavat maksut jakeluverkonhaltijalle tapahtuvaa tilitystä varten?

Koska ET on esittänyt vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välille kuukausittaista laskutusta, olisiko tarpeen myös kuukausittaiselle yhteislaskun valinneiden loppukäyttäjien laskutukselle, vai jätetäänkö loppukäyttäjien laskutusväli kunkin vähittäismyyjän harkittavaksi?

Miten myyjän reklamointiaikaan huomioidaan loppukäyttäjien mahdolliset reklamaatiot – myyjä itse pystyy arvioimaan vain, vastaako jakeluverkonhaltijan lähettämän laskun summa Datahubin kautta saaduissa laskurivitiedoissa olevia tietoja; myyjä ei muuten pysty arvioimaan jakeluverkonhaltijan Datahubin kautta lähettämien laskurivitetietojen oikeellisuutta?

14.12.2020

[Dnro]

4.4 Laskutukseen liittyvät asiakasreklamaatiot

<täydennetään pohdintaa: tulisiko vähittäismyyjän asiakaspalvelun hoitaa koko yhteislaskua koskevista asiakasreklamaatioista ja -kyselyistä, myös jakelun maksuja koskevilta osin>

4.5 Vastuut laskujen maksamiseen ja tilityksiin liittyvissä ongelmatilanteissa

Yhteislaskujen maksamiseen ja jakeluverkonhaltijalle tapahtuviin tilityksiin liittyvät ongelmat voidaan jakaa kahteen tilanteeseen:

1. Loppukäyttäjä ei maksa vähittäismyyjälle lähetettyä yhteislaskua
2. Vähittäismyyjä ei tilitä jakeluverkonhaltijalle jakelun maksua koskevaa osuutta

4.5.1 Loppukäyttäjä ei maksa lähetettyä yhteislaskua vähittäismyyjälle

Tässä tilanteessa on ratkaistava, mitkä ovat vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan vastuut ja velvollisuudet.

Asiassa on ensinnäkin ratkaistava, kenen vastuulla on maksamattomiin laskuihin liittyvien muistutusten lähettäminen, mahdollisten perintätoimien käynnistäminen sekä sähkön toimituksen/jakelun keskeyttämiseen liittyvien varoitusten ja ilmoitusten lähettäminen. Yhtenä ratkaisuvaihtoehtona on, että vähittäismyyjä vastaisi yhteislaskun lähettäjänä myös maksamatonta laskua koskevan muistutuksen lähettämistä loppukäyttäjälle sekä tarvittaessa laskuun liittyvästä perinnästä loppukäyttäjältä. Vähittäismyyjä vastaisi myös ennen sähkömarkkinalain 103 §:n mukaisen sähkön toimituksen/sähkönjakelun keskeyttämistä tapahtuvasta katkaisuvaroituksen lähettamisestä loppukäyttäjälle.

Toisena vaihtoehtona on, että vähittäismyyjän vastuulla olisi yhteislaskun lähettämisen lisäksi myös maksamattoman laskun muistutuksen lähettäminen loppukäyttäjälle. Sen sijaan, mikäli loppukäyttäjä ei maksa laskuaan muistutuksen jälkeen, tässä vaihtoehdossa vähittäismyyjä vastaisi perinnästä yhteislaskun myyntiä koskevalta osuudelta ja jakeluverkonhaltija puolestaan jakelua koskevalta osuudelta. Tällöin vähittäismyyjä ja jakeluverkonhaltija vastaisivat myös omalta osaltaan tarvittaessa sähkötoimituksen tai sähkönjakelun keskeyttämistä koskevien varoitusten ja ilmoittamisen lähettamisestä loppukäyttäjille

Näissä vaihtoehdoissa on muistettava, että vähittäismyyjällä on sähkönmyyntisopimus loppukäyttäjän kanssa vain myynnin osalta ja jakeluverkonhaltijalla on verkkosopimus jakelun osalta. Loppukäyttäjän jättäessä maksamatta yhteislaskua hän jättää suorittamatta myös jakeluverkonhaltijan kanssa tekemänsä verkkosopimukseen liittyviä maksuvelvoitteita.

Mahdollisesti syntyvien luottotappioiden osalta olisi edelleen ratkaistava, kohdistuisivatko yhteislaskuun liittyvät luottotappiot kokonaisuudessaan vähittäismyyjälle vai kohdistuisiko vähittäismyyjälle luottotappiot vain myyntiä koskevalta osuudelta ja jakeluverkonhaltijalle jakelun maksuja koskevalta osuudelta.

14.12.2020

Mikäli tavoitteena pidetään, ettei yhden tai kahden laskun valitseminen saisi vaikuttaa vähittäismyyjän tai jakeluverkonhaltijan luottotappioihin, olisi perusteltua, että yhteislaskutukseen liittyvistä loppukäyttäjistä johtuvista luottotappioista vastaisivat sekä vähittäismyyjä että jakeluverkonhaltija omalta osuudeltaan.

Mikäli loppukäyttäjistä aiheutuvat luottotappiot yhteislaskutilanteessa jäisivät yksinomaan vähittäismyyjän vastuulle, tämä pienentäisi jakeluverkonhaltijoille loppukäyttäjistä aiheutuvaa luottotappioriskiä verrattuna kahden laskun vaihtoehtoon ja vastaavasti nostaisi vähittäismyyjien luottotappioriskiä. Tämä edelleen voisi vaikuttaa vähittäismyyjien halukkuuteen tarjota yhteislaskua etenkin sellaisille loppukäyttäjille, joista voisi aiheutua luottotappioita.

Vähittäismyyjällä ja jakeluverkonhaltijalla on mahdollisuus asettaa sopimusehtojen puitteissa loppukäyttäjille vakuusvaatimuksen. Koska verkkosopimukseen liittyvän vakuusvaatimuksen asettaa verkonhaltija ja loppukäyttäjän siirtyminen yhteislaskuun tai pois siitä ei muuta verkkosopimusta, olisi loogista, että verkonhaltija vastaisi myös yhteislaskuun liittyvistä luottotappiosta sähkön jakelun maksujen osalta.

Vähittäismyyjän ollessa vastuussa yhteislaskuun liittyvistä perintätoimista ja katkaisuvaroituksista, jakeluverkonhaltijan olisi luotettava siihen, että vähittäismyyjä hoitaa nämä myös verkonhaltijan kannalta riittävän tehokkaasti ja oikein.

Keskusteltavaksi: Tulisiko vähittäismyyjän olla vastuussa myös koko maksamattoman yhteislaskun perinnästä ja sen perusteella lähetettävien katkaisuvaroitusten lähettämisestä ym. vai olisivatko vähittäismyyjä ja jakeluverkonhaltijat vastuussa omien sopimustensa mukaisten perintätoimien ym. hoitamisesta?

Tulisiko vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan olla vastuussa loppukäyttäjien maksamattomista yhteislaskuista aiheutuvista luottotappioista omalta osaltaan vai jäisivätkö loppukäyttäjän maksamattomista yhteislaskuista syntyvät luottotappiot yksinomaan vähittäismyyjän vastuulle?

4.5.2 Vähittäismyyjä ei suorita tilityksiä jakeluverkonhaltijalle

Toinen mahdollinen ongelmatilanne liittyy siihen, että vaikka loppukäyttäjä maksaisi yhteislaskun vähittäismyyjälle, vähittäismyyjä ei tilittäisi jakelun maksuihin liittyvää osuutta jakeluverkonhaltijalle.

Tältä osin Energiateollisuuden työryhmä suositteli, jollei verkonhaltijan tilille tule vähittäismyyjältä suoritusta ns. päälaskusta eräpäivään mennessä, jakeluverkonhaltija lähettäisi vähittäismyyjälle heti eräpäivän jälkeen muistutuksen, joka olisi samalla keskeytysvaroitus. Vähittäismyyjällä olisi reagointiaikaa kolme pankkipäivää sähköisesti lähetetystä muistutuksesta. Jollei verkonhaltija saa maksua tuossa ajassa, verkonhaltijan keskeyttäisi kyseisen myyjän yhteislaskupalvelun kyseisen verkon vastuualueella datahubille tehtävillä ilmoituksilla. Laskutusvastuu vaihtuisi yhteislaskutuspalvelun päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Energiateollisuuden työryhmän suositus lähti mallista, jossa jakeluverkonhaltija lähettäisi vähittäismyyjälle päälaskun, joka muodostuisi kaikista verkkoalueella olevien vähittäismyyjän yhteislaskutuksessa olevien loppukäyttäjien jakelun maksujen osuuksista.

14.12.2020

Keskusteltavaksi: Miten tässä prosessia huomioidaan se, mikäli loppukäyttäjä ei ole maksanut yhteislaskua?

Tulisiko vähittäismyyjän tällöin maksaa jakeluverkonhaltijalle päälasku kokonaisuudessaan ja jakeluverkonhaltijan tehdä korjaukset seuraaviin päälaskuihin niiden loppukäyttäjien osalta, jotka ovat siirtyneet perinnän ym sekä luottotappioiden osalta jakeluverkonhaltijan vastuulle?

4.6 Mahdolliset vakuusjärjestelyt

4.6.1 Loppukäyttäjiltä vaadittavat vakuudet

Sähkönmyynti- ja verkkopalveluehtojen perusteella vähittäismyyjä ja jakeluverkonhaltija voivat tarvittaessa verkko- tai myyntisopimusta tehtäessä tai sen aikana vaatia loppukäyttäjältä vakuutta tai ennakkomaksua sopimukseen perustuvien saatavien maksamisesta. Vähittäismyyjä vastaa vakuuden tai ennakkomaksun vaatimisesta ainoastaan myyntisopimuksen osalta ja jakeluverkonhaltija verkkosopimuksen osalta.

Loppukäyttäjän sopiessa vähittäismyyjän kanssa siirtymisestä yhteislaskukseen (tai yhteislaskutuksen päättymisestä) se koskee vain loppukäyttäjän ja myyjän välistä (myynti)sopimusta, jolla ei ole vaikutusta loppukäyttäjän ja jakeluverkonhaltijan väliseen verkkosopimukseen. Siten loppukäyttäjän siirtymisellä yhteislaskuun ei ole vaikutusta jakeluverkonhaltijan loppukäyttäjältä vaatimaan vakuuteen.

Keskusteltavaksi: Loppukäyttäjiltä vaadittavien vakuuksien vaatiminen tulisi olla linjassa sen kanssa, kenelle mahdolliset luottotappiot loppukäyttäjien maksamattomista yhteislaskuista menevät.

4.6.2 Vähittäismyyjiltä vaadittavat vakuudet

Yhteislaskutukseen siirryttäessä jakeluverkonhaltijoiden näkökulmasta mahdollinen luottotappioriski voisi syntyä silloin, kun vähittäismyyjä ei hoida yhteislaskuun sisältyviä jakelun maksujen osuutta koskevia tilityksiä jakeluverkonhaltijalle.

Energiateollisuuden työryhmä on ehdottanut, että verkonhaltijan saatavien turvaamiseksi kaikkien vähittäismyyjien tulee luovuttaa, esimerkiksi Energiaviraston määräyksessä esitettävällä laskukaavalla määritettävän suuruinen, turvaava vakuus (esim. pankkitakaus). Vakuuden määrä tulisi määrittää kuukausittain suhteessa myynnin volyymiin sekä aikaan, joka kuluu laskutusjakson alusta siihen hetkeen, kun säädetyssä aikataulussa laskuttava ja huomauttava jakeluverkonhaltija voi keskeyttää yhteislaskutuspalvelun. Käytännössä tämä työryhmän ehdotusten pohjalta tarkoittaisi kolmea kuukautta. Työryhmä ehdotti, että syrjivien vaikutusten välttämiseksi vakuus tulisi pyytää kaikilta yhteislaskuttavilta vähittäismyyjiltä.

Asiantuntijakuulemisessa on vakuuksien ohella nostettu esille myös pankkimaailmassa käytössä olevat vakavaraisuusvaatimuksia, talletussuojarahasto sekä eriyttämisvaatimukset, joiden perusteella myyjä saisi siirtää yhteislaskuista saamistaan maksuista ainoastaan myynnin osuuden kassansa ja jakelun osuuden myyjän tulli siirtää esim. erilliselle tilille.

14.12.2020

[Dnro]

Rahoitusvakuusviraston ylläpitämän talletussuojarahaston tehtävänä on turvata talletuspankkien tallettajien saamisia. Talletussuojarahastoa voidaan käyttää seuraaviin tarkoituksiin:

1. korvausten suorittamiseen tallettajille
2. sellaisen järjestelyn rahoittamiseen, jolla talletuspankin talletukset siirretään toisen suomalaisen talletuspankin vastattavaksi
3. talletuspankin kriisinratkaisun rahoittamiseen.

Talletussuojarahastoa kartutetaan talletuspankeilta kerättävillä talletussuojamaksuilla, jotka määräytyvät kunkin pankin korvattavien talletusten määrän sekä riskitason perusteella. Mikäli talletussuojarahaston varat eivät riitä korvausten maksamiseen, Rahoitusvakuusvirasto voi velvoittaa talletuspankit maksamaan ylimääräisiä vuotuisia talletussuojamaksuja tai lainaamaan varoja rahastolle.

Talletussuojarahaston tyyppinen järjestely ei sopisi kovinkaan hyvin tämän tyyppiseen tilanteeseen, koska sen tarkoituksena on turvata tallettajien saamisia. Jakeluverkonhaltijoiden saamisten turvaamiseksi se tarkoittaisi, että kaikki vähittäismyyjät olisivat yhteisvastuullisesti rahastomaksujen kautta turvaamassa sitä tilannetta, jossa jokin vähittäismyyjä ei saisi hoidettua jakeluverkonhaltijoille niille kuuluvia maksuja.

Vakuus- ja vakavaraisuusvaatimukset voisivat karsia yhteislaskun piiristä vähittäismyyjiä, joiden vakavaraisuus on heikko. Koska yhteislaskun tarjoaminen on vähittäismyyjille vapaaehtoista, tässä tilanteessa vakavaraisuudeltaan heikommat vähittäismyyjät eivät kenties loppukäyttäjille yhteislaskun mahdollisuutta.

Tarkistettava: onko jo tällä hetkellä olemassa joitain järjestelyitä, joilla mahdollistetaan yhteislaskut?

Keskusteltavaksi: jakeluverkonhaltijan saatavien turvaamiseksi asetettavan vakuuden osalta kysymykseksi nousevat:

Tulisiko vakuutta vaatia kaikilta yhteislaskua loppukäyttäjille tarjoavilta vähittäismyyjiltä vai voidaanko määrittää joillakin, esim. vakavaraisuuteen perustuvilla läpinäkyvillä kriteereillä reunaehdot, milloin vähittäismyyjältä vaaditaan vakuus?

Mikäli sähkömarkkinalain 87 §:n 3 momentin säännös toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien oikeudesta saada tehdä sähkön toimitussopimus säilytetään, tulisi vakuutta tällöin vaatia myös toimitusvelvollisilta vähittäismyyjiltä?

Olisiko mahdollista vakuuksien sijaan säätää yhteislaskua tarjoaville vähittäismyyjille tietyt vakavaraisuusvaatimukset? Kenen tehtävänä olisi valvoa, että vähittäismyyjät täyttävät nämä vaatimukset?

Mikäli päädytään vakuuksien vaatimiselle, niin minkä tahon tehtävänä on hallinnoida vakuuksia? Olisivatko vakuudet verkonhaltijakohtaisia (verkonhaltijan vastuulla) vai tulisiko vakuuden olla keskitetysti hallinnoitu? Ketkä maksaisivat vakuuksien hallinnoinnin kustannukset?

14.12.2020

[Dnro]

Vähittäismyynti ei sinänsä ole luvanvaraista toimintaa – jos vakavaraisuuden valvonta tai vakuuksien hallinnointi olisi viranomaisten vastuulla, niin tarkoittaisiko käytännössä sitä, että yhteislaskutuksen tarjoaminen olisi luvanvaraista toimintaa?

Liitteet [Kirjoita liitteet]
Jakelu [Kirjoita jakelu]
Tiedoksi [Kirjoita kenelle tiedoksi]